FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I FEBRUAR 2009

Opgave 1

Revisoren Mikkel og klinikassistenten Helle bliver gift i 2000. De opretter forinden ægteskabet en formgyldig ægtepagt, hvorefter alt, hvad de ejer ved ægteskabets indgåelse, skal være fuldstændigt særeje. Der skal i øvrigt være fælleseje i ægteskabet.

I 2002 arver Mikkel 1.000.000 kr. efter sine forældre. Helle får kort tid herefter 150.000 kr. af sin mor som gave sammen med et brev om, at gaven skal være Helles særeje. Helles mor kan ikke fordrage Mikkel.

Parret bliver irriteret over særejebestemmelsen, og synes det er urimeligt henset til, at Mikkels arv ikke er særeje. Parret skriver derfor selv en ægtepagt, hvorefter 200.000 af de 1.000.000 kr. skal være særeje for Mikkel. Parret underskriver ægtepagten, så den ser ud som den første ægtepagt, de fik lavet hos en advokat, og Mikkel overfører samtidig 200.000 kr. af arven til en særskilt konto i banken. Mikkel anvender de resterende 800.000 kr. af sin arv til at købe et sommerhus.

Parret køber i 2003 i sameje et hus, fordi de får deres første barn. Mikkel betaler sin del af udbetalingen med den resterende arv på 200.000 kr., der hæves på den særskilte konto. Helle betaler med de 150.000 kr. fra sin mor samt 50.000 kr., hun har opsparet under ægteskabet. Parret har afdragsfrie lån i huset.

Forholdet fungerer ikke godt, efter at Helle i 2006 føder tvillinger, som får kolik. Helle opdager, at Mikkel er utro med sin sekretær. Helle konfronterer Mikkel med det – Mikkel anfører, at det bare er sex. Helle vælger at sige okay og håber på, at forholdet går over med tiden.

For at gøre Helle glad bruger Mikkel samme år 100.000 kr., som han havde opsparet, før parret blev gift, til at istandsætte sommerhuset. Der bliver bl.a. indrettet et stort børneværelse samt bygget udendørs legemuligheder, så de kan bruge sommerhuset i sommerferierne fremover, hvilket familien gør. En turist, Tuxen, ser i sommerferien 2008 familien og idyllen over hækken, og han kommer ind og ser huset. Mikkel

får dagen efter et tilbud af Tuxen, han ikke kan afslå. Mikkel sælger sommerhuset for 2.200.000 kr. uden først at spørge Helle.

Kort tid efter kommer Helle og børnene tidligt hjem, og Helle finder Mikkel i dobbeltsengen med sekretæren. Mikkel erkender, at forholdet til sekretæren har stået på i nogle år, men mener, at Helle har accepteret dette. Kan Helle forlange skilsmisse, hvis Mikkel modsætter sig?

Helle opdager under det efterfølgende skænderi, at Mikkel har solgt sommerhuset. Kan Helle anfægte salget?

Parret bliver separeret den 9. september 2008 og aftaler, at de tre børn skal bo hos Helle og have samvær med Mikkel fra torsdag til mandag i lige uger samt i halvdelen af ferierne. Mikkel køber den 1. oktober 2008 et maleri for 20.000 kr. som gave til sin sekretær. Tidspunktet for boopgørelsen er den 11. november 2008.

Den 9. september 2008 har sommerhuset en friværdi på 2.200.000 kr., og husets friværdi er på 1.000.000 kr. Mikkel har 49.800 kr. på sin lønkonto, og Helle har 19.900 kr. på sin. Den 11. november 2008 er værdierne uændrede bortset fra, at der på Helles lønkonti står 20.000 kr., hvoraf 100 kr. er påløbne renter, mens der på Mikkels lønkonto nu står 10.000 kr., hvoraf de 200 kr. er påløbne renter. Hvorledes skal boet kvantitativt deles – og alle mellemværender afregnes – når Helle og Mikkel ønsker mest muligt?

Begge ægtefæller ønsker at få huset og sommerhuset udlagt. Hvorledes skal disse tvister løses?

Løsningsvejledning til opgave 1

1. Utroskab som skilsmissegrund

ÆL § 33 giver den forurettede ægtefælle ret til skilsmisse pga. utroskab. Imidlertid har Helle haft kendskab til utroskaben og har været indforstået hermed, og hun må således anses for at have frafaldet sin ret, jf. § 33, stk. 1, 2. pkt.

Familieret 2003, side 193.

2. Formueordning

Ægtepagten, som Helle og Mikkel opretter inden ægteskabet i 2000, er gyldig, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Derfor er de før ægteskabet opsparede 100.000 kr., som Mikkel anvender til istandsættelse af sommerhuset, særeje.

Mikkels arv efter sine forældre er fælleseje, jf. RVL § 15, da ægtepagten alene bestemmer særeje for aktiver, ægtefællerne ejer ved ægteskabets indgåelse.

Helles mor har gyldigt bestemt, at gaven på 150.000 kr. skal være (tredjemandsbestemt) særeje, jf. RVL § 28 a. Ægtefællerne kan ikke ændre dette, men kan ved ægtepagt gyldigt træffe bestemmelse om, at 200.000 kr. af Mikkels arv skal være særeje. Ægtepagten fra 2002 er imidlertid ikke tinglyst og således ikke gyldig, jf. RVL § 37.

Familieret 2003, side 367, 387 og 411.

3. Huset

Mikkel betaler sin del af udbetalingen til huset med fællesejemidler, og hans ideelle anpart af huset er således fælleseje, idet aktivets status fastlægges ved erhvervelsen. Helles andel af huset er derimod særeje, da Helle har anvendt flest særejemidler til udbetalingen.

De 50.000 kr. fællesejemidler, som Helle anvender til betalingen, giver Mikkel et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 2. Da parret har afdragsfrie lån, kan Helles betaling af løbende udgifter til huset med fællesejemidler ikke give Mikkel et vederlagskrav efter § 23, stk. 2.

Familieret 2003, side 359-360 og 382.

4. Sommerhuset

Mikkel er ejer af sommerhuset, som er købt med arvede fællesejemidler, jf. ægtepagten. Sommerhuset er således i henhold til surrogationsprincippet også fælleseje.

Mikkel anvender 100.000 kr., som er særeje, til istandsættelsen af sommerhuset. Dette giver Mikkel et vederlagskrav på 100.000 kr., jf. RVL § 23, stk. 3. Mikkel kan udtage beløbet fra egen bodel og formodentligt alene værdistigningen. Idet sommerhuset sælges til en høj pris – netop pga. faciliteterne til børnene – må vederlagskravet fastsættes til det fulde beløb.

Salget af sommerhuset er omfattet af RVL § 18, idet sommerhuset ”tjener til” familiens bolig, jf. stk. 1. Eftersom Helle ikke har givet samtykke til salget af sommerhuset, er retshandlen omstødelig, såfremt tidsfristerne for sagsanlæg overhol-

des. Dog kræves det også, at Tuxen ved aftalens indgåelse "indså eller burde indse", at Mikkel var uberettiget til at foretage retshandlen, jf. stk. 2, hvilket Helle skal godtgøre. Helle kan bevise, at Tuxen har set familien i haven, og at Tuxen derfor burde vide, at sommerhuset er omfattet af § 18. Tuxen kan ikke godtgøre, at der forelå samtykke, eller at han med føje troede, der forelå samtykke. Hvis Helle anlægger en sag inden for 3 måneder efter, at hun får kundskab til retshandlen og senest 1 år inden tinglysningen heraf, vil hun således kunne få retshandlen omstødt.

Familieret 2003, side 431, 433, 435-436, 438, 444-446 og 629.

5. Den kvantitative deling

Skæringsdatoen er den 9. september 2008, mens datoen for boopgørelsen er den 11. november 2008. Mikkels køb af maleriet til sekretæren er boet uvedkommende, idet købet er foretaget efter skæringsdatoen.

På skæringsdatoen står der 49.800 kr. på Mikkels konto. At Mikkel har forbrugt penge på kontoen efter denne dato, er bodelingen uvedkommende. De påløbne renter på både Helles og Mikkels konti skal med i boopgørelsen – til værdien på boopgørelsestidspunktet.

	Helle		**Mikkel**	
	Særeje	**Bodel**	**Bodel**	**Særeje**
Huset	500.000		500.000	
Sommerhuset			2.200.000	
Helles lønkonto		20.000		
Mikkels lønkonto			50.000	
Nettobodele	(500.000)	20.000	2.750.000	
§ 23,3 forlods til Mikkel			100.000	
§ 23,2 forlods til Mikkel			50.000	
Ligedeling af resten (20+2750÷150		1310.000	1.310.000	
Boslodder		1.310.000	1.460.000	

Mikkel skal i boslodstilsvar betale Helle (1310÷20=) 1.290.000 kr.

Familieret 2003, side 582-583, 585-587 og 627-628.

6. Den kvalitative deling

Da huset ejes i sameje, kan FSKL § 70 a, stk. 2, ikke bruges direkte, ligesom den også kun kan anvendes på fælleseje. Da Mikkels del – i modsætning til Helles – er fælleseje, vil bestemmelsen kunne anvendes analogt på hans andel. Idet Helle skal have børnene mest på hverdage, og det ældste barn er i skolealderen, vil Helle antageligt kunne få Mikkels ideelle anpart af huset udlagt, jf. FSKL § 70 a, stk. 2, 2. pkt. nr. 1, analogt.

Sommerhuset er Mikkels og hører til hans bodel. Han har således fortrinsret, jf. § 70 a, stk. 2, 1. pkt. Det faktum, at Helle kommer til at overtage huset taler imod, at hun også kan få sommerhuset udlagt, jf. § 70 a, stk. 2, 2 pkt. nr. 2. Mikkel må antages at få sommerhuset udlagt, således at han vil kunne bruge det i ferierne med børnene. (Mikkel har dog netop solgt sommerhuset, hvilket taler imod hans udtagelsesret).

Familieret 2003, side 644 med note 9, 645 og 648 med note 21.

Opgave 2

Direktør Mads Madsen og sekretær Hanne Hansen blev gift i marts 1995. Ægtefællerne havde formuefællesskab. Fra et tidligere ægteskab havde Mads en søn, Søren, på 15 år, som boede hos sin mor, og datteren Dea på 5 år, der boede hos Mads.

Mads og Hanne blev i 1997 enige om sammen at købe et sommerhus, der i henhold til en formgyldig ægtepagt blev fuldstændigt særeje. De ejede huset i forholdet 1/3 til Mads og 2/3 til Hanne.

Mads fik med tiden et dårligt forhold til Søren, der syntes, at Mads forgudede Dea og ikke interesserede sig for ham. Efter et skænderi med Søren i 2006 oprettede Mads et formgyldigt testamente, hvorefter Søren skulle arve mindst muligt og Dea mest muligt. Mads' ven Viggo skulle dog arve 50.000 kr. Dea skulle også arve det guldarmbånd, som Mads havde arvet som fuldstændigt særeje efter sin mor, samt en Ortmann-kommode, som han i 1996 have arvet som fuldstændigt særeje efter sin farmor.

Mads døde pludseligt den 11. november 2008. Blandt hans efterladte papirer fandt Hanne en blok, hvorpå Mads med kuglepen havde skrevet: "Hanne skal arve 200.000 kr. Søren skal arve mit skrivebord, som jeg selv har arvet som fuldstændigt særeje efter min far. Viggo skal intet arve efter mig." Nedenunder havde han skrevet "Mads, 8. oktober 2008".

Mads havde en nettobodel på 3,6 mio. kr. Hannes nettobodel var 400.000 kr. Sommerhuset havde en friværdi på 2,7 mio. kr. Ortmann-kommoden var 290.000 kr. værd. Skrivebordet var 10.000 kr. værd, og guldarmbåndet var 4.000 kr. værd.

Hanne gjorde krav på guldarmbåndet, som hun havde i sit smykkeskrin og jævnligt havde brugt til forretningsmiddage. Hanne mente endvidere, at hun havde krav på overtage skrivebordet og Ortmann-kommoden, som var de smukkeste møbler i hjemmet. Endelig ønskede Hanne dels 200.000 kr. udbetalt i henhold til Mads' erklæring af 8. oktober 2008, dels at overtage hele sommerhuset, hvad begge børn modsatte sig.

Søren gjorde krav på skrivebordet i henhold til Mads' efterladte erklæring. Endvidere ønskede han at overtage Ortmann-kommoden, som stammede fra hans far-

mors hjem, hvor han var kommet meget gennem hele sin barndom. Særligt havde Søren været betaget af den smukke kommode.

Dea påberåbte sig testamentets bestemmelser, hvorefter hun skulle arve både guldarmbåndet og Ortmann-kommoden, der ville stå flot i den lejlighed, hun lige var flyttet ind i.

Viggo krævede at få udbetalt 50.000 kr. i henhold til Mads' testamente.

Hvorledes skal Mads' bo deles, og de nævnte konflikter løses, når alle ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Guldarmbåndet
Armbåndet tjener udelukkende til Hannes personlige brug, idet hun har det i sit smykkeskrin og jævnligt anvender det. Værdien på 4.000 kr. står ikke i misforhold til ægtefællernes formueforhold. Hanne kan derfor udtage armbåndet forlods i medfør af AL § 11, stk. 1, nr. 1, der også omfatter særejeaktiver. Retten til forlodsudtagelse er en tvangsarveret og kan derfor ikke berøves ved testamente, jf. også AL § 14 modsætningsvis.

Arveret 2008, s. 66-67.

2. Mads erklæring af 8. oktober 2008
Da erklæringen er dateret og underskrevet, opfylder den de krav, der stilles for at oprette et indbotestamente i medfør af AL § 66, stk. 1. Underskrift alene med fornavn er tilstrækkeligt.

Selvom skrivebordet er en del af indboet i Mads' og Hannes hjem, skal Hanne ikke samtykke til Mads' testamentariske disposition, idet kommoden er særeje, jf. AL § 90. Testationen er gyldig, jf. AL § 90 og 14. Et skrivebord til en værdi af 10.000 kr. må anses for at være sædvanligt indbo under hensyn til boets størrelse. Da Søren er arving, må begunstigelsen efter erklæringen betragtes som en fortrinsret til inden for sin arvelod at overtage skrivebordet til vurderingsbeløbet, jf. AL § 66, stk. 2.

Pengelegater er ikke omfattet af AL § 66, hvorfor Hanne ikke får et legat på 200.000 kr.

Tilbagekaldelsen af legatet til Viggo er ikke gyldig, da den ikke er sket i overensstemmelse med de almindelige regler om oprettelse af testamente, jf. AL § 67, stk. 1. Tilbagekaldelse kan ikke ske i form af en erklæring i henhold til AL § 66.

Arveret 2008, s. 162, 171-172, 235 og 276.

3. Den kvantitative deling af Mads' bo
Mads har en nettobodel på 3,6 mio. kr., og Hanne har en nettobodel på 400.000 kr. Fællesboet er 4. mio. kr. Boslodderne er ½ af 4. mio. kr., dvs. 2 mio. kr. til hver.

I arv efter Mads falder hans boslod på 2 mio. kr., og hans særeje på 1,2 mio. kr., der består af hans ideelle anpart af sommerhuset på 900.000 kr., Ortmannkommoden til en værdi af 290.000 kr. samt skrivebordet, der er 10.000 kr. værd. I alt skal fordeles 3,2 mio. kr.

I tvangsarv får Hanne 1/8 (1/4 af halvdelen af boet) af 3,2 mio. kr. = 400.000 kr., jf. AL §§ 9, stk. 1 og 10.

Søren og Dea arver i tvangsarv hver 1/16 (½ af ¼ af halvdelen af boet) af 3,2 mio. kr. = 200.000 kr., jf. AL §§ 1, 5, stk. 1, og § 9, stk. 1.

Viggo har ret til et legat på 50.000 kr.

Dea skal i friarv arve ¾ af 3,2 mio. kr. = 2,4 mio. kr. ÷ Viggos legat på 50.000 kr., i alt 2.350.000 kr. I samlet arv får Dea 2.550.000 mio. kr.

(Hanne har ikke ret til suppleringsarv efter AL § 11, stk. 2, da hun selv har en boslod på 2 mio. kr. og et særeje på 1,8 mio. kr.).

Familieret 2003, s. 340 og 361.
Arveret 2008, s. 38, 55, 67 og 231.

4. Ortmann-kommoden
Mads − der har holdt sig inden for sin kvantitative og kvalitative testationskompetence − kan gyldigt testeret kommoden til Dea. Kommoden er en del af indboet i det fælles hjem, men da den er særeje, har Mads kunnet testere uden Hannes samtykke, jf. AL § 90. Hverken Hanne eller Søren kan anfægte denne testation, jf. AL §§ 8 og14.

(Søren har som særlivsarving fortrinsret forud for Hanne til at overtage et særejeaktiv af særlig erindringsværdi, jf. AL § 13, stk. 2, 2. pkt.).

Arveret 2008, s.75, 77 og 235.

5. Hannes overtagelse af sommerhuset
Hannes arv af særejet er tvangsarven på 1/8 af 1,2 mio. kr. = 150.000 kr. Mads' sommerhusanpart er særeje, og da værdien af anparten er på 900.000 kr., kan hun ikke overtage den i medfør af AL § 13, stk. 1, idet aktivets værdi ikke kan rummes inden for hendes arv af særejet. Da sommerhuset er i sameje, vil Hanne dog i medfør af AL § 13, stk. 3, kunne overtage Mads' andel, såfremt hun betaler det overskydende beløb kontant til boet.

Arveret 2008, s. 77.